

มติชน วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ปีที่ 31 ฉบับที่ 10944

"เกี้ยเซี้ย"

ประสานประโยชน์ประนีประนอม รักสามัคคีและสมานฉันท์
ของ "อภิชน/ชนชั้นนำ/คณาธิปไตย" แห่งสยามประเทศ (ไทย)

โดย ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

ในสองสามปีที่ผ่านมา เป็นปีแห่งวิกฤตการณ์ทางการเมืองของสยามประเทศ (ไทย) ที่มีปรากฏการณ์ "สนธิหนึ่งบวกสนธิสอง" (บางคนก็เรียกว่า สนธิลิ่มบวกสนธิขี้) ที่เกือบจะจบลงด้วย "ตุลาการภิวัตน์"

แต่โอลอะพอกกลายเป็นปฏิบัติการอันมีชื่อยาวแสนยาวว่า "การปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข" เมื่อ 19 กันยายน 2549 (ที่ได้ทั้งสาวโคโยตี้และเด็กเล่นของเล่นอาวุธสงครามเป็นกองเชียร์)

แล้วเราก็ได้รัฐบาล "ชิงแก่" มาทำหน้าที่ชั่วคราวอย่างแบ่งรับแบ่งสู้ เต็มใจบ้างไม่เต็มใจบ้าง เราได้รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.2550 (ที่ร่างโดยบรรดา "เนติบริกรและรัฐศาสตร์บริการ" ที่ถูกมือดีผวนเสียหายเป็น "รัดท่าমনวย ฉบับหัวควน") เราต้องไปลงประชามติ ต้องไปเลือกตั้งแล้วไปเลือกตั้งอีก จนได้รัฐบาล/ครม.ชุดสุด "ชี้เหร" ที่ผสมกันได้ทั้งชั่วชวาสุด ช้ายสุดหรือไม่ชี้ข้วเลย

ปรากฏการณ์การเมืองไทยอันแสนอัศจรรย์ใน 3 ปีที่ผ่านมา สร้างความเสียใจ ดีใจ สะใจ ระคนกันไปทั่วหน้า

ณ จุดนี้ คำถามที่เรามักจะถามกันเอง ก็คือ

(หนึ่ง) รัฐบาล/ครม. ชุดสุดชี้เหรนี้จะอยู่ได้นานแค่ไหน และ

(สอง) คุณทักษิณจะกลับมาได้ไหม และกลับเมื่อไร

ในฐานะผู้สอนหนังสือและเขียนเรื่องเกี่ยวกับ "ประวัติศาสตร์การเมืองสยามประเทศ (ไทย) สมัยใหม่" มาหลายปีติดๆ และอย่างไม่ค่อยจะเป็นเรื่องเป็นราวนัก ขอตอบว่าขึ้นอยู่กับค่าๆ เดียว คือ "เกี้ยเซี้ย" อันเป็นศัพท์แสงของชาวแต่จิวรัตนโกสินทร์ ที่กลายเป็นคำสุดฮิตในปัจจุบัน

คำนี้วรรคดี มหัทโชนบล ผู้เรื่องจิ้นอย่างดี อธิบายว่า "คำว่า เกี้ยเซี้ย โดยความหมายดั้งเดิมของค่าๆ นี้ หมายถึง การเจรจาประนอมหนี้ ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ แต่พอหลังจากมาใช้ใน

สังคมไทย ก็กลายเป็นความหมายเป็นการเจรจาต่อรองกันแล้วได้ข้อสรุป....

"แต่โดยมากแล้วใช้กับความหมายที่ว่า มีการเจรจาต่อรองกัน และผลโดยทั่วไป ก็มีทั้งสำเร็จบ้าง ไม่สำเร็จบ้าง ที่สำเร็จก็จะบอกว่า เขามีการเกี้ยวเขี้ยวกันเรียบร้อยแล้ว ถ้าไม่สำเร็จก็จะบอกว่าการเกี้ยวเขี้ยวนั้นล้มเหลว"

ผู้เขียนเองอาจจะคิดว่า เพราะชนชั้นนำและนักการเมือง (ทั้งในหรือนอกเครื่องแบบของไทย) ส่วนใหญ่มีเชื้อสายจีน หรือจะเรียกว่าเป็น "แต่จิวรัตนโกสินทร์" ก็ว่าได้ ดังนั้นคำว่า "เกี้ยวเขี้ยว" เมื่อถูกนำมาใช้เพียงไม่เท่าไร ก็แพร่หลายและเข้าใจกันได้อย่างรวดเร็วไม่ว่าจะในภาษาพูด หรือภาษาเขียน (ของสื่อสารมวลชน)

ผู้เขียนเชื่อว่าคำๆ นี้ น่าจะตรงกับคำไทย/ไทย (ปนแขกปนเขมร) ที่ว่า "สมานฉันท์" รักสามัคคี ประสานประโยชน์ หรือประนีประนอม นั่นเอง

เมื่อประมาณ 70 กว่าปีมาแล้ว ในปลายสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ก่อนการปฏิวัติ 2475 มีปาฐกถาสำคัญต่อหน้าพระพักตร์รัชกาลที่ 7 โดยสมเด็จพระยาตราชานุภาพ "พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย" ที่ทรงกล่าวไว้เมื่อ 8 ตุลาคม 2470 ว่า "ชนชาติไทย" นั้นมีคุณธรรม 3 อย่างอันเป็นอุปนิสัยประจำชาติ คือ

(1) ความจงรักภักดีของชาติ love of national independence

(2) ความปราศจากวิหิงสา toleration

(3) ความฉลาดในการประสานประโยชน์ power of assimilation

ท่านบอกว่าคนไทยนี้ "ประสานประโยชน์" กันดีเยี่ยม มีการประนีประนอมกันถึงอยู่รอดเป็น "ชาติ" เอกราชมาได้ ดังนั้น ในเวลาต่อๆ มา นักวิชาจำนวนไม่น้อย มักจะนำเอาความคิดและคำพูดของท่าน ไปขยายความอธิบายต่อว่า ต่อให้เราๆ ท่านๆ ทั้งหลายไม่ว่าจะมาจากเมืองจีน หอบเสื่อผืนหมอนใบมา ต่อให้เป็นแต่จิว แคะ ฮกเกี้ยน ไทหล่า และไม่ว่าจะไปผสมกับอะไรมา จะไป "ปน" กับอะไรก็ตาม ปนลาว ปนมอญ กลายเป็น "จปล" เป็น "จปม" (แจกปนลาว แจกปนมอญ) ก็จะสามารถประสานประโยชน์กลายเป็น "ไทย" ไปได้หมด ถือได้ว่านี่เป็น "ความพิเศษ" ของสังคมสยามประเทศ (ไทย) ซึ่งก็ไม่เหมือน และไม่มีใครเหมือนในบรรดาเพื่อนบ้านอุษาคเนย์ ไม่ว่าจะเป็นพม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฯลฯ

ผู้เขียนเชื่อว่าที่เรียกว่า "ประสานประโยชน์" นี้ ก็คือ "เกี้ยวเขี้ยว" นั่นเอง และผู้เขียนก็ชอบอธิบายของสมเด็จพระยาตราชานุภาพ นี้มาก นำไปใช้ในการบรรยายทั้งในและนอกประเทศบ่อยๆ ใช้ในการเขียนและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยอยู่เป็นประจำ

เมื่อเร็วๆ นี้ ผู้เขียนหยิบหนังสือมาอ่านเล่มหนึ่ง หนังสือของ Joseph J. Wright, Jr ชื่อ The Balancing Act ซึ่งแปลเป็นไทยแล้วชื่อ "สมดุลภาพ" โดยศุภนิติ พลังกุล ดวงกมลพิมพ์ พ.ศ.2536 ในหนังสือเล่มนี้ Wright ผู้ประพันธ์ ได้วิเคราะห์การเมืองไทยโดยใช้ทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์การเมืองที่สำคัญมากคนหนึ่งที่มีชื่อว่า "ปาเรโต" Vilferdo Pareto (1848-1923)

"ปาเรโต" ปราชญ์อิตาลีผู้นี้เชี่ยวชาญทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ สถิติ และสังคมศาสตร์ เก่งคณิตศาสตร์ และก็จบปริญญาเอกทางด้านวิศวะ ผ่านชีวิตการทำงานทั้งด้านการรถไฟของอิตาลี และเป็นอาจารย์เศรษฐศาสตร์ในสวิตเซอร์แลนด์ถึง 11 ปี

ผลงานสำคัญยิ่งยวดของเขา คือ Cours d economic politique (1897) Manuale d economia politica (1909) ปาเรโตบุกเบิกวิชา econometrics แต่แล้วหันไปเล่นวิชาการด้านสังคมศาสตร์ ด้วยการเขียนหนังสือสำคัญ คือ Trattato di sociologia general : 1916 (The Mind and Society : 1935) และเป็นผู้สร้างทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นนำ (theory of elites) ท่านบอกว่า ในอิตาลีนั้น "ประชากรเพียง 20 เปอร์เซ็นต์เป็นเจ้าของทรัพย์สินถึง 80 เปอร์เซ็นต์

ปาเรโต ถึงแก่กรรมเมื่อปี (ค.ศ.) 1923 ตรงกับสมัยมุสโสลินีและลัทธิอำนาจนิยมฟาสซิสต์ ผงาดขึ้นมาใช้อำนาจ ปาเรโตมีข้อคิดที่เจ็บๆ คันๆ สำหรับชนชั้นนำ ที่บางท่านก็เรียกว่า "อภิชน" หรือ aristocrats และถ้าจะว่าไปแล้ว ปาเรโตก็ไม่ใช่ "นักประชาธิปไตย" เท่าไรนัก เพราะท่านเชื่อว่าการเมืองไม่ว่าจะเป็นระบบหรืออุดมการณ์ไหนก็ตาม ไม่ว่าจะเป็มนุษย์นิยม humanitarianism เสรีนิยม liberlism สังคมนิยม socialism ลัทธิคอมมิวนิสต์ communism ลัทธิฟาสซิสต์ fascism ต่างก็ same same คือเหมือนๆ กันนั้นแหละ

กล่าวคือ ชนชั้นนำในทุกลัทธิการเมืองก็เป็น "อภิชน" เป็นผู้มีอำนาจในการปกครองแย่งชิงอำนาจกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง เข้าทำนอง "เหลือบฝูงเก่าไป เหลือบฝูงใหม่มา" ต่างก็ประชาสัมพันธ์หรือโฆษณาชวนเชื่อ ทวงบุญทวงคุณ ฟุ่มพวยถึงความดี ความงาม คุณธรรม ความอดสาหะ วิริยะ เสียสละ อุทิศกายและใจของตนทั้งสิ้น

ที่ผู้เขียนสนใจ ปาเรโตเป็นพิเศษ เพราะท่านบอกว่า "ประวัติศาสตร์คือสุสานของอภิชน" หรือ History is a graveyard of aristocracies คือเต็มไปด้วยเรื่องของคนใหญ่คนโต คนมีอำนาจ คนชนะที่ต่างก็ตายไปแล้วทั้งสิ้น (จะนั้น ตรงนี้ทำให้เราเข้าใจได้ ทำไมเด็กๆ หรือนักเรียนนิสิตนักศึกษาถึงไม่อยากเรียนประวัติศาสตร์กัน)

ที่นี่ประเด็นของ ปาเรโต ที่ผู้เขียนคิดว่ามาโยงหรือเข้ากันได้กับ "เก็ยเซ็ย" หรือกับ "ประสานประโยชน์" ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้อย่างน่าอัศจรรย์ ก็คือทฤษฎี "อภิชน/ชนชั้นนำ" หรือ theory of elites ดังที่กล่าวข้างต้นเอง

ท่านปาเรโตบอกว่าการเมืองจะเป็นอย่างไรก็ตาม คนชั้นบนก็รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของตน และดังนั้น ปาเรโตจึงไม่เชื่อระบบการเมืองใดทั้งสิ้น ทั้งยังมีความรู้สึกว้า รัล (หรือ รัลบาล) เป็นอะไรก็ตามที่เป็น "อันตราย" เพราะผู้ที่เป็นผู้นำอยู่บนยอดสุดของรัฐหรือรัลบาลนั้นนอกจากจะต้องการอภิสิทธิ์ เอกสิทธิ์แล้ว ยังต้องการรักษาอำนาจกับผลประโยชน์เอาไว้ ในมือของตัวเองอีกด้วยตลอดเวลา

ปาเรโต บอกต่อไปอีกว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคตก็ตาม จะมีการต่อสู้ห้าพันกันอย่างไร จะแบ่งออกเป็นสี่อะไร ก็สี่ก็ตาม แต่ผลสุดท้าย ช่างบนชนชั้นนำก็จะ "เก็ยเซ็ย" กันได้ ประนีประนอมกันได้ และประสานประโยชน์กันได้ตลอดไปและตลอดไป

ผู้เขียนคิดว่าแนวความคิดดังกล่าวนี้ "เข้าท่า" เอาหลายๆ น่าจะคล้องจองกับเรื่องของ

"ประสานประโยชน์" หรือ power of assimilation ของชนชั้นนำหรืออภิชนของสยามประเทศ (ไทย) นั้นเอง

เมื่อไม่นานมานี้ ในรายการเสวนา "การเมือง/ประชาธิปไตยเปรียบเทียบ" ที่ มธ. ทำ พระจันทร์ อ.เบเนดิก แอนเดอร์สัน นักวิชาการไอริชที่เรารู้จักกันค่อนข้างดี ได้พูดเรื่องศึกษาเปรียบเทียบ Democracies in Southeast Asia โดยที่ อ.ทูปโต๊ะวิเคราะห์เลยว่า There is no democracy in Southeast Asia, only oligarchy. ซึ่งแปลเป็นไทยได้ว่า ไม่มีประชาธิปไตยในอนุชาตินะ

แม้จะมีการเลือกตั้ง มีรัฐธรรมนูญ (ก็จับก็ตาม) มีพรรคการเมือง มีรัฐสภา มี ส.ส. มี ส.ว. ดังนั้น ในเมืองไทยก็ไม่มีประชาธิปไตย ในพม่าก็ไม่มี ในฟิลิปปินส์ก็ไม่มี อินโดนีเซียก็ไม่มี สิงคโปร์ไม่ต้องพูดถึง มาเลเซียก็ไม่ใช่ ไม่มีหมดเลยใน 10 กว่าประเทศนี้ 10+1 นี้ไม่มีเลย

แต่ที่ว่ามันก็มีแต่ oligarchy ซึ่งแปลเป็นไทยได้ว่า "คนธิปไตย" หรือแปลให้ชัดอีกทีก็คือ อำนาจของหมู่ ของคณะ ของพรรคพวก คำว่า oligarchy นี้เป็นคำแรงมากในภาษาอังกฤษ คือหมายถึงว่าต้องมาจากวงศ์ตระกูลเดียวกัน แต่งงานด้วยกัน ดองกัน ไปเรียนหนังสือด้วยกัน ร่วมรุ่นกันอยู่ด้วยกันสมพงศ์กัน

หรือ "ฮั่ว" กัน

ซึ่งตรงนี้ ก็จะเห็นได้ว่าจะตรงกับคำว่า "เกี้ยเซี้ย" ที่เราพูดถึงในตอนข้างต้นมากที่สุด และผู้เขียนเองก็ "ถึงบางอ้อ" และขอสรุปอีกครั้งว่า เมื่อเอาทั้งคำแต่จิ้งจอกอินทรี มารวมกับแนวคิดทฤษฎีของปาเรโต แล้วเอาไปรวมต่อเข้าอีกกับของ สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ กับของอาจารย์เบน แอนเดอร์สันก็คง same same นั้นแหละ

สรุปว่า เท่าที่ผ่านมาในสังคมไทยในระดับบน ระดับชนชั้นนำ ระดับอภิชน เขาและเธอหรือเพศที่ 3 ที่ 4 ประสานประโยชน์กัน compromise กัน assimilate กัน รักสามัคคีกัน สมานฉันท์กัน เป็นกลุ่มเดียวกันเป็นวงศ์อัสัญแดหวากัน หรือ "เกี้ยเซี้ย" กันมาตลอด นานแสนนาน และดังนั้นเราๆ ท่านๆ ก็เชื่อและถูกทำให้เชื่อว่าสังคมไทยเรานี่ ปราศจาก "ความรุนแรง" แม้จะมีการปฏิวัติ รัฐประหาร ปฏิรูป นำเอารถถังออกมา นำอาวุธสงครามออกมาก็ (เห็นไหมล่ะ) "ไม่มีการนองเลือด" ไม่ต้องเสียเลือดเสียเนื้อ

ความเชื่อ และกรอบ (แวนดา) การมองแบบนี้ สมมติฐานหรือทฤษฎีเช่นนี้ ก็ทำให้อภิชนของสยามของไทย ซึ่งอาจจะมือน้อยกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ด้วยซ้ำไป (หรือเพียงไม่กี่ชาติตระกูล ไม่ก็นามสกุล) ที่อยู่ยืนยาวมาเป็นร้อยปี กลายเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้งที่ดินถึงประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์

ซึ่งผู้เขียนคิดว่าในอนุชาตินะหรือภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงนี้ ไม่น่าจะมีประเทศไหนที่ความห่างแตกต่างกันระหว่าง "คนมีกับคนไม่มี" จะกว้างและถ่างมากเท่ากับของไทยเรา มากกว่า อินโดนีเซีย มากกว่าฟิลิปปินส์เสียอีกด้วยซ้ำไป ส่วนพม่ากับเวียดนาม (ที่มีการ "ล้างไฟ" กันไปแล้ว) นั้น ไม่ต้องพูดถึง และ

ดังนั้น ในแง่ของประเทศในอาเซียนนั้น ปัญหาอันนี้ของไทยจะมีมากแสนมากและกว้างใหญ่ไพศาล

ที่นี้ ในประเด็นต่อมา ถ้าเราใช้ทฤษฎีในการมองและเข้าใจปรากฏการณ์ของสังคมและการเมืองไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสองสามปีที่ผ่าน ไม่ว่าจะใช้ของกรมพระยาดำรงฯ หรือของปาเรโต หรือของ "ภูมิปัญญาชาวบ้านแต่จิวรัตนโกสินทร์" ว่าด้วย "เกี้ยวเซี่ย" ของคนข้างบน ของชนชั้นนำ ของอภิชน ก็จะต้องมีการประสานผลประโยชน์กันจนได้ แล้วทุกอย่างก็จบลงด้วยดี จบด้วยคำฮิตสมัยนี้ว่า "สมานฉันท์" หรือ "รักกันไว้เถิด"

ถ้าเราดูไปแล้ว น่าจะมีหลักฐานชี้แนะว่าได้ "เกี้ยวเซี่ย" กันเรียบร้อยแล้ว เช่น ภาพสตรีสูงศักดิ์ ใส่ชุดสีเหลืองทั้งชุด เดินเข้าบ้านผู้ใหญ่มาแล้วครั้งหนึ่ง และต่อมาอีกครั้งหนึ่ง ก็มีการเปลี่ยนสีเสื้อผ้าแต่งชุดดำเข้าถวายบังคมพระศพ ปรากฏการณ์ที่นายกรัฐมนตรีคนล่าสุด ที่ถูกนำมา "อุด" ชักกล่าวหาของความไม่จงรักภักดี ที่ถือได้ว่าเป็นสุดขีดของการเมืองฝ่ายขวา และถูกชูขึ้นมาเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง (ตัวแทน) สามารถจะอยู่ร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้กับ "คุณหมอ" ฝ่ายที่ (ดูเหมือน) ชัยชนะได้ ก็เป็นคำตอบที่ดีที่สุดว่า "เกี้ยวเซี่ย" กันได้เรียบร้อยแล้ว และเป็นการ "เกี้ยวเซี่ย" ของระดับผู้นำที่ "รักทักษิณ" กับ "เกลียดทักษิณ" ที่แม้จะดูห้าห้าเป็นเอาตายกันมาตั้งสองสามปีก็ตาม

ดังนั้น ครม.ชุดสุดท้ายก็คงอยู่ได้ และอยู่ได้นานตราบเท่าการ "เกี้ยวเซี่ย" ยังดำรงอยู่ (แม้จะชั่วคราวก็ตาม) และดังนั้นอีกเช่นกัน คุณทักษิณก็จะกลับมา จะใน 3 เดือน หรือ 3 ปีก็ตาม แต่น่าจะกลับมาใน style ของ Don't Cry for Me Thailand นั่นเอง (ในลักษณะที่เป็นทริลักษณ์ของ Evita บวกกับ "ประชานิยม" ของ Juan Peron แต่ลบ "กองทัพ" ออก) และหากสังคมไทย "เกี้ยวเซี่ย" กันได้จริง ณ สนามบินหนองงูเห่า ก็ไม่น่าจะมี "ไซโป่ง" แบบของอคิดโน (ชาย) ที่มะนิลา

ผู้เขียนเชื่อว่าเขาและเธอ และเพศที่ 3 ที่ 4 ระดับบนก็น่าจะ "เกี้ยวเซี่ย" กันได้ในที่สุด ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อรักษาผลประโยชน์และอภิสิทธิ์ของตนและตนไว้ (แม้จะอธิบายเกือบไม่ได้ว่า แล้วปฏิบัติการที่มีชื่อยาวแสนยาวว่า "การปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข" เมื่อ 19 กันยายน 2549 นั้น ทำไปเพื่ออะไร ทำไปแล้วได้หรือเสียมากกว่ากัน แต่นั่น ก็คงจะต้องถูกตีความทางประวัติศาสตร์ฉบับทางการ ว่าเป็น "อุบัติเหตุ" หรือปัญหาของคนเพียงไม่กี่คน ที่จำเป็นต้องมี "ตราบาป" เป็น "แพะ" ตัดตัวและวงศ์ตระกูลไปชั่วกาลนาน)

แน่นอน "เกี้ยวเซี่ย" กันได้ในระดับหนึ่ง และเป็นการชั่วคราว

สุดท้ายของสุดท้าย

"แต่ และแต่" ผู้เขียนก็คิดเลยเถิดไป (และหวังว่าเป็นการเลยเถิดจริงๆ) ว่า ลักษณะของสังคมไทยที่มีการประสานประโยชน์ มีความรักสามัคคี มีการสมานฉันท์ หรือ "เกี้ยวเซี่ย" ซึ่งแสนจะ "ไทยไทย" นั้นอาจกำลังกลายเป็นเรื่องของอดีตไปแล้ว (ก็ได้)

พัฒนาการของสังคมของเรา อาจก้าวเลยขีดความสามารถดังกล่าวนั้นไปแล้ว (ก็ว่าได้ อีกเช่นกัน) กลุ่มพลังใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น นอกเหนือจากกลุ่มพลังหลักๆ แบบเดิมๆ ของ "สถาบันกษัตริย์และเครือข่าย" กับ "พลังเสนาอำมาตยาธิปไตย" ที่ "เกี้ยวเซี่ย" กันได้เป็นอย่างดีเป็นเวลานานนั้น นำกำลังจะหมดไป

พลังใหม่ๆ ไม่ว่าจะทุนใหม่/เงินใหม่ (นักธุรกิจข้ามชาติ หรือท้องถิ่น) นักการเมืองใหม่ (นักเลือกตั้ง เจ้าพ่อ หัวคะแนน) ปัญญาชน/นักวิชาการ สื่อสารมวลชน รากหญ้า/รากแก้วใหม่ (ที่เป็นชนบทก็ไม่ใช่ เป็นเมืองใหญ่ก็ไม่เชิง) กับกระแสของโลกาภิวัตน์ กับ "เวลาและอายุขัย" ของ "ระบบหรือระบบเก่าๆ" ที่แม้จะปรับตัวมาได้ และแม้จะทำให้ดูทันสมัยขึ้น (ในเชิงปริมาณ) แต่ก็ดูเหมือนว่าจะจำกัดและหดตัวลงทุกทีๆ (ในเชิงคุณภาพ และที่ดูน่าจะเสียใจยิ่ง ก็คือ ไม่สามารถจะคาดหวังกับ "ตุลาการภิวัตน์" ได้อีกต่อไป

ปรากฏการณ์อันยากจะอธิบายได้หรือไม่สามารถจะอธิบายได้ (ด้วยเหตุใดก็ตาม) ก็ทำให้ผู้เขียนต้องตอบว่า "ไม่" และคิดว่า "อภิชน/ชนชั้นนำ/คณาธิปไตย" ของสยามประเทศ (ไทย) ก็อาจจะ "เกี้ยวเขี้ยว" กันในแบบ"เดิมๆ ไม่ได้ไปอีกต่อไปเสียแล้ว

ทั้งนี้และทั้งนั้น เพราะปัญหานั้นนานับประการ ได้กลายเป็นแรงผลักดันให้เกิดความสลับซับซ้อนของปัญหานั้นๆ ทั้งมากมาย และหมักหมม ซึ่งก็ทำให้เหมือนกับว่า ณ จุดนี้ "ลีลาทางการเมือง" กำลังก่อตัวขึ้นอย่างเจี๊ยบๆ และช้าๆ รอเวลาที่จะโหมกระหน่ำถล่มลงมาเท่านั้นเอง

ผู้เขียนหวังว่าตนเองคิดผิดและเข้าใจผิดในคุณธรรมประจำชาติของสยามประเทศ (ไทย)